

فیلم سینمایی «آلفا» با گویندگی ۹ نفر از گویندگان گفتارفیلم در واحد دوبلاژ اداره کل تامین و رسانه بین الملل سیما دوبله شد. این سینمایی در گونه اکشن، ماجراجویی و درام محصول سوئیس وهلند در سال ۲۰۲۴ قرار است از شبکه چهار سیما پخش شود. مدیر دوبله این سینمایی علیرضا باشکندی و صدابدار آن محمدامین مردانلو است. شیلانزیر، متانت اسماعیلی، آرزو امیرپدري،

نوشین مجلسی گروه رسانه

میرزا کوچک خان جنگلی است که به دست پهلوی اول به شهادت رسیدند. مقابله با این جریان رسانه‌ای و تبلیغی، یکی از محوره‌ای مورد تاکید سند تحول رسانه‌ی ملی است. در این مسیر تا امروز، مستندها، برنامه‌های ترکیبی، مناظره‌ها و انواع دیگر قالب‌های رسانه‌ای تولید و از رادیو و تلویزیون پخش شده‌اند که هدف‌شان روشن‌کردن اذهان عمومی به‌ویژه نسل‌های جوان – که هیچ تجربه زیسته‌ای از دوران پهلوی ندارند – و یادآوری واقعیت‌های تلخ آن دوره از تاریخ ایران است.

در ادامه گزارش، با احمد شفيعی، مستندساز و کارگردان یکی از آثار اخیر در حوزه افشای واقعیت‌های دوران پهلوی، به گفت‌وگو نشستیم و ضمن مرور برخی از این تولیدات رسانه‌ای، درباره ضرورت تداوم ساخت و پخش چنین برنامه‌هایی در تمام طول سال – و نه صرفا در مناسبت‌های خاص – بحث و تبادل نظر کردیم.

نگاه وارونه به «تمدن بزرگ»

یکی از آثار در این زمینه، مستند «تمدن بزرگ» به کارگردانی میثم پوررشیدی است که از شبکه مستند پخش شد. این اثر شش برگ از حکومت پهلوی دوم شامل انقلاب سفید، اصلاحات ارضی، جشن‌های ۲۵۰۰ساله شاهنشاهی (فرهنگ)، نفت، تجهیزات نظامی و تشکیل حزب رستاخیز را مورد واکاوی قرار داده است. اما چرا نام مستند، تمدن بزرگ است؟ این اسم برگرفته از عنوان کتابی نوشته محمدرضا پهلوی است که بهمن سال ۱۳۵۶ منتشر شد. کتاب مذکور بنا داشت پیشرفت‌های جاری و برنامه‌های آینده ایران بر مبنای پیشرفت حاصل شده را به مردم اعلام کند. تمدن بزرگ، آمار و ارقامی از فروش نفت، موفقیت و جایگاه حزب رستاخیز در آن زمان و ... ارائه می‌دهد که با تحلیل‌ها و بررسی‌های این مستند مشخص می‌شود هیچ‌کدام از آنها محقق نشده‌اند.

به‌گفته این کارگردان، مستند با ارائه اسناد و مدارک معتبر نشان می‌دهد که آمار بالای فروش نفت در آن سال‌ها نه تنها دستاورد و افتخاری برای کشور نبود، بلکه یکی از عوامل اصلی ایجاد تورم شدید و مشکلات اقتصادی به شمار می‌رفت.

زندگی «دربار طوفان»

مجموعه مستند «در برابر طوفان» به کارگردانی مهدی نقویان یکی دیگر از این مجموعه‌هاست که با روایت تاریخ سیاسی و اجتماعی پهلوی دوم از زمان پادشاهی محمدرضا پهلوی تا انقلاب اسلامی مخاطبان را با خود همراه می‌کند. صداها و تصاویر دیده‌نشده از تاریخ معاصر کشور در این اثر به نمایش گذاشته شده است. این مجموعه مستند «قسمتی با موضوعاتی نظیر عوامل انقراض قاجار و به‌قدرت‌رسیدن رضاشاه، قدرت‌گرفتن محمدرضا پهلوی، حوادث سال‌های ۱۳۳۱ تا ۱۳۳۲، آغاز دگرگیری‌های شاه با روحانیت، تاج‌گذاری محمدرضا پهلوی و برگزاری جشن‌های ۲۵۰۰ساله، وقایع اجتماعی و سیاسی ایران و شروع حزب رستاخیز و خیزش‌های مردمی در سراسر ایران، تظاهرات مردم، قیام خونین ۱۷شهریور و خروج شاه از کشور، روایتی از رویارویی مردم به رهبری امام خمینی(ره) با باقیمانده نظام شاهنشاهی در دی و بهمن ۱۳۵۷ و ورود امام به ایران و تعیین دولت موقت و سقوط رژیم پهلوی روی آنتن شبکه مستند رفت.

مناظره درباره ایران «قبل انقلاب»

برنامه ترکیبی «قبل انقلاب» یکی از آثاری است که با محور

علی جلیلی‌باله، سحر صامیان، امیرمحمد مصصامی، نسرين کوچک‌خانی، غلامرضا مهرزادیان و علیرضا باشکندی صدایشه‌های این اثر بوده‌اند. این فیلم درباره رین، جوانی گوشه‌گیر است که پس از مرگ مادرش به روستایی در کوه‌های آلپ نقل مکان کرده و مریی اسکی می‌شود. پدر بیرون‌گرایش به دیدار او می‌آید و با رفتار متفاوتش تنش میان آن دو بالا می‌گیرد. آنها به طرف قله

صعود می‌کنند اما طوفان آنها را گرفتار می‌کند و در میانه خطر، پدر و پسر کینه‌ها را کنار می‌گذارند و رین برای نجات پدرش به هر دری می‌زند. واحد جست‌وجوی اداره کل تامین و رسانه بین الملل، مسئولیت رصد این اثر را برعهده داشته و پس از طی مراحل تایید و تخصیص، نسخه اصلی راتهییه و تأمین کرده و اکنون قرار است پس از آماده‌سازی از شبکه چهار، برای مخاطبان پخش شود.

تلویزیون پهلوی را رسوا کرد

در ایامی که یادآور شهادت ۲ چهره ملی با توطئه رضاخان است به بررسی برخی آثار تلویزیونی پرداخته‌ایم که پروژه تطهیر پهلوی را ناکام کردند

روایتی از «ارثیه پدری»

مستند آرشیوی ارثیه پدری محصول سال ۱۳۹۶ سازمان سینمایی سوره به نویسندگی مهدی فیاضی‌کیا و کارگردانی و تهیه‌کنندگی مهدی نقویان به زندگی و سرنوشت محمدرضا پهلوی می‌پردازد. این اثر در برنامه «به اضافه مستند» با اجرای علی‌صدری نیاز شبکه مستند روی آنتن رفت. روایت از تاج‌گذاری محمدرضا در سال ۱۳۴۶ آغاز می‌شود و تا زمان مرگ او در مصر (سال ۱۳۵۹) ادامه دارد. مستند در ۱۵ سکانس روایت می‌شود؛ هر سکانس به یکی از رویداد‌های مهم دوران پهلوی دوم اختصاص دارد و عنوان آن، نام یکی از فیلم‌های معروف همان دوره است که به‌طور دقیق با محتوای سکانس هم‌خوانی دارد.

قصه «بی‌دربار»

مهدی نقویان مستند دیگری با عنوان «بی‌دربار» ساخته که سال ۱۴۰۰ روانه آنتن شبکه یک سیما شد. این مستند پژوهشی نگاهی به مصاحبه‌هایی می‌پردازد که سران رژیم پهلوی با دانشگاه هاروارد انجام داده‌اند. بی‌دربار را می‌توان پاسخی به تطهیری که طی یک دهه از سوی رسانه‌های بیگانه نسبت به دربار محمدرضا شاه پهلوی صورت گرفته است دانست.

قاب‌های دیگر

در این سال‌ها همواره برنامه‌هایی به‌صورت کامل یا در برخی بخش‌ها و قسمت‌های خود هم‌راستا با محور ذکر شده روی آنتن رفتند. برای نمونه برنامه‌هایی نظیر گفت‌وگوی خبری، باورقی، زمانه، دی‌بی‌سی و... هرکدام به زبانی و در قالبی متفاوت به روشنگری درباره خط‌مشی پهلوی در گذشته و بازماندگان آنان در امروز پرداخته‌اند.

تاریخ به مثابه درس عبرت

در میان مستندسازیانی که تا امروز اثری درباره دوران پهلوی

ساختند و به نوعی در مسیر مقابله با جریان ارتجاع قدم برداشتند، با احمد شفيعی، تهیه‌کننده و مستندساز درباره لزوم استفاده از قالب‌های جذاب برای طرح موضوع‌های تاریخی، استمرار تولید و پخش این آثار و عمیق شدن در این موضوعات گپ زدیم.

کارگردان مستند «داستان یک جدایی» درباره پرداخت رسانه‌ای به تاریخ گفت: بررسی تجربه گذشتگان به‌خاطر تکرار، اهمیت بسیاری دارد. یکی از بهترین قالب‌های رسانه‌ای که می‌تواند به این موضوع بپردازد، فیلم مستند است، قالبی جذاب و قابل اعتنا که ارجاع به آن سهولت دارد. در این سال‌ها تلویزیون و سازمان‌های فرهنگی اقبال و رویکرد خوبی به این موضوعات داشتند؛ به‌ویژه سازمان اوج که متولی مستند داستان یک جدایی بود. وی درباره اثر خود توضیح داد: سعی کردیم در این مستند سراغ آدم‌های درجه یک پرونده جدایی بحرین از ایران برویم. برای دسترسی به آرشیو و اسناد، تحقیق و بعضی از مصاحبه‌شونده‌ها در خارج از کشور خیلی وقت گذاشتیم و حدود شش سال (۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶) از زمانی که کار را آغاز کردیم تا پایان، طول کشید؛ به همین خاطر تا پایان کار یکی از مصاحبه‌شونده‌ها درگذشت و یکی

دیگرنیز به‌واسطه کهنولت سن حافظه خود را از دست داد. با این حال حرف‌های ارزشمندی درباره آن دوران در مستند ثبت شد. امیدوارم انگیزه‌ای باشد که افراد دیگر به حرف‌های این مستند رجوع کنند و دل‌ال آن نکات مهمی را بیرون بیاورند.

فقط دهه فجر به این موضوع نپردازیم

پخش برنامه‌هایی با این محوریت در قالب‌های متنوع،

جام جمه

رسانه

MEDIA

سه شنبه ۱۱ آذر ۱۴۰۴
شماره ۷۲۰۴

معمولا در دهه فجر به اوج خود می‌رسد اما شفيعی باور دارد که این جریان باید در طول سال مداومت داشته باشد. او عنوان کرد: پخش یک‌بار یا مناسبتی این آثار مثل خام‌فروشی نفت است. مستندهای پژوهشی و پرونده‌ای آن قدر مطلب دارند که باید مدام پخش شوند و حتی درباره آنها می‌گردد تشکیل داد. مصاحبه‌هایی به این شکل می‌توانند مورد استفاده علاقه‌مندان به تاریخ و دانشجویان قرار گیرند. خوب است به‌عنوان دورچین این مستندها، در تلویزیون برنامه‌های انتقادی یا مناظره‌هایی هم برگزار شود و بتواند مخاطبان را بیشتر با تجربه تاریخی مطرح‌شده آشنا و نزدیک کند.

شفيعی افزود: برای مثال از مستند داستان یک جدایی، نسخه‌ای دو قسمتی و یک نسخه تک‌قسمتی بلند تولید شده است. خیلی از مطالب را به‌خاطر حفظ ریتم مستند و جذابیت آن خلاصه کردیم اما کارشناسان می‌توانند درباره هر بخش و اتفاقاتی که در آن برهه زمانی افتاده و مسائل و تجربه‌های کشور بحث کنند. این‌که اثری یک‌بار در دهه فجر پخش شود و ما گمان کنیم روایت صحیح به‌دست مخاطبان رسیده اصلا درست نیست. باید کار را پیگیری کنیم. مخصوصا با تبلیغات خوب، اگران خصوصی و... بیشتر درباره این موضوعات سخن بگوییم.

وی با تاکید بر انتقاد برخی اطرافیان شاه نسبت به تصمیمات او اشاره کرد: جالب است که در مستند یک جدایی تعدادی از افراد واسطه به پهلوی خودشان در مورد جدایی بحرین از ایران انتقاد می‌کردند و می‌گفتند به‌خاطر فشارهای انگلیسی و آمریکا، شاه تسلیم شد. مثلا اردشیر زاهدی در این اثر می‌گوید در سفر هند که شاه این مسأله را عنوان کرد من جلوی درز خبر به مطبوعات را گرفتم تا او بفهمد این اتفاق تبعات زیادی برای ما دارد و خوب نیست خبر آن منتشر شود اما با وادادگی شاه مواجه می‌شوند و خودشان به خودشان در این مستند انتقاد کردند.

برنامه‌های سطحی نسازیم

وی درباره بی‌اثر خواندن جریانی که در پی تطهیر پهلوی هستند با ارجاع به تجربه جنگ ۱۲روزه بیان کرد: در اتفاقات اخیر که پسر محمدرضا سمت نتانیاهو رفت و درواقع از کشتار ایرانیان در جنگ تحمیلی اخیر دفاع کرد پرونده‌اش بسته شد، پهلوی به‌عنوان جریان الترناتیو طرفدار ندارد اما مشکلی

که داریم تفکری است که در دوره پهلوی بود و همچنان در میان برخی مسئولان و کارشناسان دیده می‌شود و آن هم اعتماد و اتکا به غرب است که از واردات تا جریانات فرهنگی و اجتماعی شاهدش هستیم. می‌شود این بحث‌ها در لایه‌های عمیق‌تر مطرح کرد. یعنی نه این‌که بخواهیم فقط پهلوی را بزنیم. چون پهلوی یک سلسله حکومت فاسد بود که تمام شد اما در این موضوع و هم‌راستا با سند تحول رسانه ملی می‌توان همچنان به مسأله مقابله با وادادگی در مقابل غرب برنامه‌هایی را تولید و پخش کرد. پس نباید به تاریخ به‌مثابه آنچه در گذشته بوده و تمام شده پرداخت بلکه باید درس عبرتی شود که آن اشتباهات را تکرار نکنیم.

این مستندساز و تهیه‌کننده سینما و تلویزیون در پایان گفت: رسانه ملی تا امروز

به این امر پایبند بوده و عملکرد خوبی داشته اما خوب است برنامه‌های جذاب‌تری را از این رسانه شاهد باشیم. گاهی برنامه‌های سطحی آفت هستند که موضوعات را با عمق کم مطرح می‌کنند. صرف پخش برنامه‌های گفت‌وگومحور که کارشناس به‌عنوان سخنران حضور دارد روی مخاطبان تأثیر کمی خواهد گذاشت. باید با روایت جذاب و با ارائه مستندات، حقیقت را به مردم ارائه دهیم.

قاب

«ویلايي‌ها» به نمایش می‌روند

در آستانه سیزدهم جمادی‌الثانی، سالروز وفات حضرت ام‌البنین(س) و روز تکریم مادران و همسران شهدا، فیلم سینمایی «ویلايي‌ها» از شبکه نمایش پخش خواهد شد. این فیلم به کارگردانی منیر قیدی، فردا ساعت ۱۹ روانه آنتن می‌شود. فیلم مذکور روایتگر خانواده‌های فرماندهان سپاه و ارتش در سال ۱۳۶۵ است؛ عزیز زن ۵۰ ساله‌ای است که همراه نوه‌هایش وارد مجموعه ویلاها می‌شود و ...

ثریا قاسمی، طناز طباطبایی، پریناز ایزدیار، آناتیتا افشار، علی شادمان، مابار ابر و ... در ویلايي‌ها نقش آفرینی کرده‌اند.

ویژه

روایتی از زن ایرانی در «فرهنگ فاطمی»

بازدیدیک شدن به میلاد حضرت فاطمه(س)، شبکه‌های مختلف تلویزیونی و رادیویی تدارک برنامه‌های مختلفی را برای مخاطبان دیده‌اند. بر همین اساس، شبکه یک سیما ویژه‌برنامه‌ای با عنوان «فرهنگ فاطمی»

را روانه آنتن می‌کند. این برنامه با حضور زنان موفق از سراسر کشور، روایتگر فعالیت‌ها، تجربه‌ها و نقش آفرینی‌های آنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و علمی خواهد بود. ویژه‌برنامه مذکور که با هدف ترویج الگوهای موفق زن مسلمان ایرانی تدارک دیده شده، تلاش دارد با پرداختن به‌قصه‌های واقعی و الهام‌بخش مهمانان خود، جلوه‌های تازه‌ای از فرهنگ فاطمی را برای مخاطبان به‌نمایش بگذارد. در قالب جدید نگاه اصلی فرهنگ فاطمی به‌معرفی دستاوردها، خلاقیت‌ها و نقش‌های اثرگذار بانوان در جامعه امروز معطوف شده است. ویژه‌برنامه فرهنگ فاطمی تا میلاد حضرت فاطمه(س) هر روز از ساعت ۱۹ تا ۲۰ از شبکه یک سیما پخش خواهد شد. این برنامه می‌کوشد با روایتی تازه و امیدبخش، مخاطبان را بیش‌از پیش با ابعاد مختلف فرهنگ فاطمی آشنا کند.

سیما

تولید «حسینیه معلی» ویژه اعیاد شعبانیه

تولید فصل جدید «حسینیه معلی» ویژه اعیاد شعبانیه در حال انجام است و این برنامه وارد پنجمین سال تولید خود می‌شود. شبکه سه سیما اعلام کرد، بینندگان که تمایل دارند به‌عنوان مستمع در حسینیه معلی حضور پیدا کنند، می‌توانند از طریق سامانه پیامکی یا سایت ثبت‌نام کنند. حسینیه معلی به تهیه‌کنندگی سعید ستودگان کاری از گروه فرهنگ و معارف شبکه سه سیماست که در اعیاد شعبانیه با حضور مداحانی چون سیدمجید بنی فاطمه، میثم مطیعی، سیدرضا نریمانی و نزار القطری به‌عنوان کارشناسان روی آنتن شبکه سه سیما می‌رود. برنامه حسینیه معلی در سال ۱۴۰۱ به نویسندگی سید بشیر حسینی و کارگردانی سعید ستودگان تولید شده است. فصل اول این برنامه همزمان با آغاز ماه محرم روی آنتن شبکه سه سیما رفت و تاکنون چند فصل آن در مناسبت‌های مختلف و با حضور کارشناسان و مداحان مختلف به تولید و پخش رسیده است.

